

BEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KOZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéirátok nem adának vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfehérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő és kiadó: KOVÁTS ISTVÁN. Társzerkesztő: BONITZ FERENC.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyiltér soronkint 50 kr. Többszöri hirdetéseknel engedmény
--	---	--	---	---

Valami rothadt Dániában.

(rf) Még soha ilyen természetű válság nem volt Magyarországon, mint a legutóbbi. Természetesen kormány a képviselőházban még nálunk nem bukott, azt mindig a parlamenten kívül álló tényezők buktatták meg. Így történt ez a multkor is. Akkor a főrendiházat állították oda a liberálisok bűnbakul; ezt végre is sikerült a parlamentarizmus történetében még eddig hallatlan módon és fallaciával megejteni. Tehát most már semmi sem állja útját annak, hogy a szent szabadelvűség száz galléru köpönyegével pótolják sz. István palástját. És mégis napról-napra válsághírek járnak be a sajtót, mint az éjféle kísértet, mely nem ad nyugalmat a győzelem babérain szendergő Wekerle-kabinetnek. A liberális párt és sajtó pedig retteg, mint a gonosztervő, a ki saját árnyékától is megijed.

Egyszer Szilágyi-, máskor Lukács-, Hieronymi, legutóbb pedig már Wekerle-válságról hallunk beszélni. A kőszá-hir egy-két napig ott kísért a lapok hasábjain, azután ismét elcsendesül minden, hogy holnap más alakban újra megjelenjen. Lehet, hogy ezek mind csak alap-nélküli kombinációk. De annyi tény, hogy az új Wekerle-kormány még mindig csonka, sem földmivelésügyi minisztere, sem államtitkárai nincsenek. Ez minden-estre annyit jelent, hogy a kormány máig sem áll biztos pozícióban és vagy nem talál politikájának megfelelő embereket, vagy a tervbe vett személyiségek idegenkednek oly kabinet kebelébe lépni, mely esetleg csak egy pünkösdi királyság dicsőségével érne fel. Egyszóval, ha a jelenlegi kabinet látszólag felült is a liberálizmus diadalszekerére, a politikában utazó vigécek mégis óvakodnak résztvenni abban a nyári kéjutazásban, mely valószínűleg egy nagy kisiklással fog végződni.

A francia események, az anarchizmus nemzetközi szervezkedése, a valuta és dunagőzhajózási, tervek megfeneklése, a

liberális tannak a közélet minden terén mutatkozó tanulságos napi eseményei mindinkább előtérbe tolnak azon keserű tapasztalatokat, melyek alkalmasak azon hitet kelteni a közvéleményben, hogy a kormány különvonata is hasonló árukkal van megrakva, úgy, hogy még a bennülők személy- és vagyontbiztossága sem lehet kellőképpen biztosítva.

A holt szezon beállt, a clubok kiürültek, a politika notabilitásai fürdőznek, a parlament folyosói bezárultak, a honatyák a voksok helyett az aranykalászos kővék számát olvassák, és mégis-mégis valami fojtó levegő szálldogál a kormány feje fölött.

Valami rothadt Dániában! Ki tudja, hogy a messze földről visszatérő mamelukok, nem találnak-e majd valami ismeretlen arcokat a piros bársony székekben?

A felség visszafogadta Wekerlét, ezt nem tehette ok nélkül, de hosszas meglontolt elhatározás után bocsátotta el, ezt sem tehette ok nélkül, elbocsátotta a nélkül, hogy bármi elvi kijelentésekbe bocsátkozott volna, elbocsátotta a nélkül, hogy a kormány előterjesztéseit egészében elfogadta volna. A korona rezervált álláspontja tehát a tények alapján nem változott, habár az egyházpolitikai javaslatok letárgyaltattak is.

Már most, hogy mi ezen álláspont azt mi, kik a királyt hívó katolikusnak ismerjük, sejtjük ugyan, de mindaddig nem állíthatjuk, míg erre kézzelfogható bizonyítékaink nincsenek. Az azonban határozottan kitűnik, hogy semmi esetre sem egyezik meg ezen álláspont a Wekerle-kormány politikai irányzatával, mert különben felesleges lett volna demisszió, ha csak azt nem akarjuk feltételezni, hogy a korona eljárása következtelen volt, álláspontja pedig három nap alatt megváltozott. Ezt csak a naiv liberális sajtó képes elhinni, melynek programjában nincs elv, gondolataiban nincs logika és eszközeiben nincs különbség.

Hogy tehát a király visszafogadta

Wekerlét, az korántsem a korona nézet-változását jelenti, — mert az már régen tisztában van a liberalizmus céljaival és fogalmával — hanem egyedül azt, hogy a liberalizmus talált módot ezen legfelsőbb elhatározással is megalkudni, csak hogy az uralmat továbbra is megtarthassa. És ha a jelen viszonyok között a király más expediens hiányában beleegyezését adta is a „politikai szükségesség” kinyilatkoztatására, evvel még nem szentesítette és helyeselte a kormány előterjesztéseit.

Ma eljutottunk azon pontig, hogy a törvények szentesítésével a felség félreismerhetlenül kifejezést adjon eddigi rezervált álláspontjának.

A főrendiházban kieroszakolt négy többség volt az utolsó áidozata a politikai szükségnek. És ha ez elég volt arra, hogy a liberális uralom ideig óráig még tengesse életét, úgy fájó szívvvel bár, de belenyugszunk a vereségbe, hanem rajta leszünk, hogy mielőbb végképen leszámoljunk evvel a vén kendőzött arcu hadjonnal, a kit úgy hívnak, hogy liberalizmus.

De mielőtt arra határozná el magát a tetség, hogy ezer év hagyományait, a trónhoz és oltárhoz hű magyar nemzetének erkölcsi alapját egyetlen tollvonásával megsemmisítse, azt hisszük ez ünneplés pillanatban nemes keblére teszi királyi jobbját és elméjében az isteni kegyelem oly elhatározást támaszt, a minő csak azon főben fogamzhatik meg, melyet sz. István apostoli király sz. koronája takar.

A politikai szükségnek elég van téve; az egyházpolitikai javaslatok tehát lettínnék a napirendről, hisz már megszavaztattak, a liberális miniszterek tehát mehetnek, mert megtették kötelességüket.

Innen erédnek a váltáság hírek.

— **A születési nemesség.** Balogh Gyula megírta Vasmegeye nemes családjainak történetét. M a r e z i á n y i György hazánk határain túl is ismeretes magyar heraldikus, ezen munkát egyik fővárosi lapban ismertetvén, a következőket írja a születési nemességről: „A

modern í-szabadelvűség legnagyobb, leggyűlöletesebb ellensége a születési nemességnek, mely nem tekintve intézményének egyes beteges kinvészeit, keletkezésének alapelméinél fogva mindig más maradt tiszteltünk sőt rokonszenvéinkre is és az igazi liberálisizmus, a minden erkölcsi salaktól ment, igazságos, valódi demokrácia sohasem volt és ma sem ellensége a hajdani előjogaitól és hatalmi pozíciójától ugys megfosztott arisztokráciának. A nemességre egészen elhallgatni, multját eltagadni és egykori világára szóló történelmi szereplését egyszerűen ignorálni vagy agyonhallgatni, a mint ezt a demagógok oly szívesen teszik, nem volna egyéb, mint Magyarország keletkezését, kultúr- és politikai történetét egyszerűen tagadni és kitépni magyar historia lapjait egytől-véig Szent-István korától kezdve 1848-ig. Ezzel élesebben már nem lehet elítélni azt a hajsztát a melyet az egyházpolitikai javaslatok tárgyalása alkalmával az ugynevezett liberális és demokráta Wekerle-kormány és sajtója a magyar arisztokrácia ellen indított.

Milyen lesz a termés 1894-ben?

Mindennap egész sorát közik a gazdák panaszaiknak, a melyek rossz időjárásnak, jégesnek, árvíznek, vetések pusztulásának hozták híret. Az egész gabonakereskedés helyzete és a termények árának alakulása az időjárás fordul meg, és mert ez a legtöbb 6 hét alatt az elemi csapások személyeit éreztette velünk, nagyon izgatóttak voltak a piac legtutóbbi hetei is.

A legfőbb kérdés most az, hogy a mindeképpen rossz kilátásokkal szemben milyen lesz az árak alakulása legközelebbi jövőben és különösen, hogy a termés jobb áran való értékesítése fogja-e pótolni az aratás várható deficitjét. A gazdasági mérlegeink sorsa ettől függ. A mezőgazdaság állapota ma olyan,

hogy nyomán csak az árak javulása volna várható. Mindazonáltal vannak, a kik azt tartják, hogy hanyatlás fog beállni és ezen nézeteket azzal okadoztatják, hogy az u. n. első kezekben még mindig óriási készletek vannak. A tulnyomó részek azonban az a véleménye, hogy az árak emelkedni fognak és ezt a nézetet egy szomorú körülmény, a vetések rossz állása nagyon támogatja,

Nagyon kevés remény van arra, hogy az idén oly jó termés legyen, mint tavaly. Ambátor az aratást sok helyütt meg sem kezdték s pozitív adatok sem állanak rendelkezésünkre, a világ idei termésének eredményét hozzávetőleg a következőkben foglalhatjuk össze.

	1893-ban	1892-ben
Az európai államok termés	173000,000	174000,000
A nem európai államok termés	123000,000	126000,000
Összesen	296000,000	300000,000

buza volt, míg az idén az eddigi becslések alapján Európában nem számíthatunk többre, mint 160 millió kvarter buzára. Már ezen adat is bizonyítja, mily silány az idei aratás a tavalyihoz, nem szóva az előző évhez képest. Am a legfontosabb szerep jut Amerikának. Minden évben ez a világrész dönti el az árak konstallációját. Minden attól függ, hogy Amerikának milyen aratása lesz. És Amerikának kilátásai nem igen kedvezőek, sőt helyenként rosszak. Késéget nem szenved, hogy Amerikában a tavaszi vetések nagy kitorjedésben nagyon szenvedtek a fagy miatt, s most csak az a kérdés, hogy a kár milyen mérvű és pótolható-e ama nagyon rövid idő alatt, mely bennünket az aratástól olválaszt. Feltöve azt az esetet, hogy Amerika nem termel többet, mint tavaly, ugy a világ idei termése körülkelül 293 millió kvarterre tehető, a mely mennyiség éppen elegendő arra, hogy belőle a minimális fogyasztás fedeztessék. Ezen eredmény élesen ellentétben volna az előző években elérttel. Mérhetetlen előny háramlanék mozd-gazdaságunkra, ha Amerikában kedvezőtlen aratás lenne. Az ott felhalmozódott készletek

rohamosan apadnának, s így felszabadulnának az európai piacok azon lidérenyomás alól, mely rájuk nehezedett az amerikai formájában. Az amerikaiak most kénytelenek lennének nem rég ígértüket beváltani, hogy tevékenységüket ezental csak hazájukban fogják kifejteni, miáltal az európaiak üzleti érdekeit nagyban előmozdítanák.

Magyarország idei buzatermése körülbelül 35 millió q. buzára fog rugni, miből körülbelül 30 millió métermázsza liszté lesz örölve, az 5 milliónyi felesleg kivételre jutna. Kiválglik ebből, hogy hazánk nem járulhat maga az európai gabonaszükséglet fedezéséhez. Minthogy pedig Amerika kivitelképessége is gyöngült és Oroszország sem számíthat bő termésre, mindezen körülmények könnyen ellensúlyozhatják a felhalmozott készleteket és tovább vihetik az árakat az emelkedés útján. (M. L.)

A primási birtokok bérbeadása.

Az esztergomi főkaplannak szombat-konzisztóriumra volt, melynek nagy részét a primási birtokok bérbeadásának szerencsétlen kérdése foglalta le.

A tárgyalást, a mely reggel 10 órától déli 1 óráig tartott, Boltyizár József püspök, érseki vikárius vezette.

Vaszaray Kolos kardinális, hercegrimási bérbeadási tervezete nézve ugy látszik nem igen talál kifogást, de addig erről nem nyilatkozik, míg a főkaplann véleményét meg nem hallgatja.

A szerződés rövid foglalattja ez:

1. A gazdatisztek, a mennyiben lehet, köteles az új bérlo megtartani.
 2. A gazdatisztek nyugdíjazása csak ja hercegrimási engedelmével történhetik.
 3. A javadalom albérletbe a hercegrimási akarata ellenére nem adható.
 4. A hercegrimásnak a javadalomért járó évi 360.000 ft bérösszeg biztosítva legyen.
- A szerződés tervért Helez esztergomi polgármester csinálta.

A terjedelmes iratot Rajner Lajos

TÁRCA.

NOBLESSÉ OBLIGÉ.

— ELBESZÉLÉS. —

A „Fejérmegyei Napló” számára írta:

Melnár Gyula. 3

Még egyik sem nyilatkozott, de azért mindkettő meg volt arról győződve, hogy szeretik egymást.

Egyszer Károlyváry herceg azon óhaját fejezte ki, hogy szeretné, ha a gróf feles-tné kedves leányát valamelyik nevesebb festővel. A gróf nem ellenezte, immár csak azon fordult meg az egész, vajjon Dzsina grófnő hajlandó-e festőnek ülni és melyik festőre essék a választás.

Dzsina grófnő semminemű kifogást sem tett az arekápfestés ellen, de fontartotta ama kívánságát, hogy areképét a nomrég feltűnt, máris jöhirnévnek örvendő Gárdossy Bertalannal festessék meg.

Gárdossy Bertalan megjelent a gróf palotájában és műtermét a grófnő egyik kisebb szobájában rendezte be. Mondanunk sem kell, hogy az ifju a föld legboldogabb halandójának tekinté magát, kinek legmérészebb álma közeledik a teljesedéshez.

Hozzá fogott nagy lelki buzgalommal az areképhez, mely csak lassan készült, mint-hogy lehetó hű mását akarta megtörténni a bájós leánykának. Sokszor mélyzött el az ifju festő — egy-egy vonást téve vásznán — s nem egyszer azon kapta magát, hogy sokkal tovább nézi a grófnőt, semmint kellene. Ilyenkor zavarba jött, mit maga Dzsina is észrevett, de nem haragudott érte, sőt kimondhatatlannul jól esett neki.

Másfél hét telt el azon idő óta, hogy Bertalan Dzsina grófnő areképéhez hozzáfogott. A kép lassan, de pompásan haladt a

bevégzés felé. A herceg és a gróf, kik ménezték a képet, dicsőretilt halmozták el a művész tehetségét. Bertalan pedig kedvvel, valódi lelkesedéssel, ihlettel dolgozott az areképen, melyen Dzsina grófnő kedves arca bájós vonásaival oly élőlthűen volt feltüntetve.

Egy nap, amint Bertalan ujra hozzáfogott az arekép festéséhez, szokatlan, szinte ünnepélyes komolyság uralkodott mindkettőjükön, bár ugy a grófnő, mint az ifju szivét megdobogtató a titkolt érzélem.

Bertalan csak szorakozottan tett egy-egy eszeivonást, azon gondolkozva, hogy mennyire nem adná, ha magának vallaná ezt a gyönyörű helyzetet, kit szeret, de ki oly magasan áll társadalmi állásánál fogva felette, hogy máris nagy merészesség volt töle reá emelnie szeméit. Szerette volna karjai közé vonni, aztán eltűnni vele a világ zsbongó zajából valamely távoli, csendes helyre, hol egymásnak élhetnének. Hiu, kába álom! mely szétfoszlik az első fuvallatra!...

A fiatal festő szerény családból származott, és oktalan, merész ábrándokkal néposította be fejét, mik soha meg nem valósulhatnak, bármennyire emelkedjék is föl a hírnév ingadozó létráján...

Bertalan érezte, hogy lelkével van összenövve az a szerelem, mely ihletet és magasatos eszmékkal tölti el.

Tudta, hogy dőre vágy az, a mi szivébe lopózott akkor, mikor a grófnő iránta táplált vonalmát megsejditette. Mit tegyen?... Az ifju nagyon jól tudta, hogy saját nyugalma is azt követeli töle, hogy eloltsa folyton szenvedélyesebbé váló szerelmének növekvő lángját? Megkísérlette, de nem sikerült; nem volt hozzá elegendő ereje.

Bertalan felrezzent álmodozásából és érzé, hogy az a vágy, mely szivében harcra kel lelkiismerete szavával, sokkal erősebb akarátánál. Pillanat műve volt, hogy az ifju

eldobva eszetjét, ott térdelt a bájós leányka lábai előtt, föltárva rejtett, oly sokáig titkolt szerelmét azzal az ékes szóállással, melynek forrása a szív tiszta szerelme.

Ki tudná megfejteni a sziv redőiben alvó csodás érzelmek titkait?

Ok szerették egymást és megvallva szerelmüket, boldogok valának.

Az arekép teljesen elkészült és a művész gazdagon meg lett jutalmazva. Mit ért azonban ez Bertalannak?... Utótt a válasz órája.

— Tudja-e grófnő, hogy ma utoljára vagyok itt?

— Válnunk kell, mert a sors ugy akarja — de szivem utolsó dobbanásig az öné marad. Aztán, hiszi-e, grófnő, hogy akaratom ki fogja érdemelni egykor kezét és atyját? Vajjon lehetségesnek tartja-e, hogy a társadalmi különbség, a rang különbsége szilárd akaratom és mély szerelmemmel szemben?... A fényes nevű és előkelő születésű Hárskuthy Dzsina grófnő felesége lehet-e a becsületes, de egyszerű Gárdossy Bertalannak, kinek nincs egyéb tehetségénél és oly szegény, mint a mily gazdagnak érzi magát szerelmében?... Ezek a kérdések azok, mikre nem tudott választ adni, mikre ön nem képes grófnő, csakis a jövő...

Dzsina grófnő kissé elkomorodott. Gondolkodott azon, a mit Bertalan most neki mondott és miben sok igazság rejtett. Aztán az édes atyja kimondhatatlannul szereti, boldogságát talán nem fogja eltíporni?... Igen, Dzsina grófnő hitte, hogy édes apja, a büszke gróf, leánya nagy szerelmét látva, nem fogja ellenezni házasságukat.

Óromtól ragyogó szemekkel tekintett Bertalan arcába, ki őszinte kék szemével kiolvashatta azt a nagy szerelmet, melyet ez a kedves leány iránta táplált. Kimondhatatlannul jól esett ez az ifjunak, ki erősnél érezte magát arra, hogy megküzdjön egy

kanonok olvasta fel pontonként, minden passzushoz hozzáfűzve a saját véleményét, módosítását.

A szakaszok közül egyet sem fogadtak el vita nélkül s így a szerződésnek csak kis részét tárgyalták le.

Az ülésen csak tizennyolc voltak jelen s ennek is csak fele mutatott hajlandóságot a szerződés végleges elfogadásához.

A konzisztóriumnak azok a tagjai tették a legtöbb kifogást, a kiket még Simor János hercegprímás nevezett volt ki.

A vita elejétől végig nyugodt, tárgyi-lagos volt.

A hercegprímásnak terve szerint a 360.000 forintból csak 200.000 forint marad meg az ő háztartására és jótékony célokra való szétosztásra, a többi pénz nagy részét a javadalom azon részének a fentartására, gondviselésére fordítja, a mely nem megy át a bérlő kezébe.

Illetékes körökben arról is beszélnek, hogy ha a most törvény levő bérbeadás nem ikerülne, a hercegprímás uradalmi tisztjeit szőlőre föl 360.000 frtos együttes ajánlat-sételre.

BELFÖLD

— A püspöki kar és a király.

A „Magyar Állam“ ismételtén, foglalkozva a kormány félfhatalosainak hazudozásaival, melyek szerint a hercegprímás és a vatikán tudni sem akarnak a harcnak újból való felvételéről, amiért is a hercegprímás nem fogja a királyt kérni, ne szentesítse a polgári házassági javaslatot, ezeket írja:

„Igenis a hercegprímás a felség elé fog járulni már csak azért is, mert a koronázási jubileumok a primás hazafias kötelességének és közjogi méltóságának teljes tudatában mondott hatalmas és bátor szavait sem a felség, sem a nemzet, sem a katolikusok el nem feledték, sőt a bíboros főpap is bizonyára nem azért szolt oly egyenesen és bátran a királyhoz az egész világ előtt a jubileumkor, hogy ne szólna hasonló bátor-

egész világgal, csakhogy magáénak vallhasan ezt, ki szívéhez van növe.

Bertalan azzal az elhatározással távozott a palotából, hogy oly főnyes nevet fog kivívni magának rövid idő alatt, mely ledönti azokat a korlátokat, mi boldogságának útjában állanak. Valami lángoló lelkesedés töltötte be szívet és vére gyorsabb keringésbe jött; hitte, hogy sikert fog aratni.

Dzsina grófné is remélte, hogy олjön majd az az idő, mikor egymáséi lehetnek. Miértne? Atyja nem fogja ellenozni házasságukat, ha Bertalan hirnóvat és diesőséget fog kivívni, aztán meg sokkal jobban szereti a leányát, semhogy boldogtalanságát akarnk elmozdítani. A világ! mit fog ő a világ csacska beszédeivel törődni, ha Bertalan szerelmében találhat kárpótlást az elvetett névért.

És mialatt így szötte a boldogság tündéri szép álmát képzeletében, azalatt a sors is bele szolt abba az ábrándba, melyben ketten reméltek és bíztak nagyon.

Károlyváry herceg, a fiatal leánykánál négyzszerte idősebb férfiú, ki már régóta élénk vonzalommal viseltetett Hárskuthy gróf leánya iránt, megkérte a kezét Dzsina grófnőnek, nem sokat tördölve a leányka esztalagos vonakodásával. Mert a hercegnök biztos chanco-ai voltak, hogy elnyeri a grófnő kezét. Hogyan! hiszen mérhetetlen gazdagsága mellett herceg, ki után, bár, már nem ment ifjú ember számba, annyi nő sóvárgott. Ah! ah! a kiesike sem fog vonakodni, hiszen az atyját ő segítette ki a zavarból, nagy anyagi zavarokból, mik a Hárskuthyak órégi nemességét sárba tiporták volna. Oh! a herceg nagyon is jól tudta, mit tesz; a gróf reá fogja kényszeríteni a leányát, hogy nőül menjen hozzá.

(Folyt. köv.)

sággal akkor, midőn az egyház igazainak megvédése, a magyar társadalom keresztény alapjainak éonnmáradása azt egyenesen kötelességévé toszik.“

— A zágrábi érsek installációja.

Posilovics érsek installációjára szombaton Stadler érseken és Strossmayer püspökön kívül Drohobezky és Markovics püspökök is érkeztek Zágrába. Agliardi nunciusz váratlanul közbejött akadályok miatt nem jöhetett el. Posilovics érsek szombaton délután 5 órakor érkezett Zonggból Fiumét át Zágrába, hol a szépen diszített pályaudvaron a papságon kívül Stankovics, Klein és Kronjavi osztályfőnökök, Gyurgyevics tartománygyülési elnök, számos képviselő s four várta. A polgármester üdvözlő beszédére Posilovics érsek meghatottan válaszolt, mire ezernyi néptömeg öröm rivalgásai között a székesegyházba vouult, a hol a püspökök és a káptalan fogadták. Az érsek imát mondott a templomban s aztán palotájába vonult.

KÜLFÖLD.

— Az anarchisták ellen. Carnot

köztársasági elnök meggyilkolása óta nem mulik nap, melyen Belgiumban, Francia-, Olasz- és Spanyolországban anarchistákat ne tartóztatna le a rendőrség. Az angol felsőházban szombaton tárgyalták az államveszélyes külföldiekre vonatkozó billt, melyet Salisbury nyújtott be. Roseberry lord miniszterelnök kijelentette, hogy mélyen fájjalja, hogy Salisbury nyilatkozatával azt a véleményt támogatja, mintha Anglia volna a külföldi összecsküvések főfészke. Salisbury válasza után a javaslatot esős olvasásbanelfogadták.

TÁVIRATOK.

Apponyi Albert gróf beszámoló beszéde.

Jászberény, július 9. (Ered. táv.)

Apponyi Albert gróf a tegnapi reggeli gyorsvonattal jött ide beszámoló beszédét megtartani. Kiséretében voltak Horánszky, Bolgár, Kováts, Holley és Tomcsányi képviselő. Hatvanig egy nagy küldöttség ment előbe, Jászberényben pedig megérkezésekor ezernyi tömeg jelenlétében Konecs polgármester üdvözölte.

Ezután a gróf bevonult a fellobogozott városba s az apát-plebánus házában tartott rövid pihenő után a főterre ment, hol egy lombsátor alatt emelt szószeckről mondotta el nagyhatalmú beszámoló beszédét.

Az egyházpolitikai kérdésekkel kezdte és tagadta, hogy ő és pártja ezen javaslatok ellenzésével a szabadelvűség ellen küzdött volna. Az egész egyházpolitikai vita tulajdonképen csak egy kérdés körül forgott: az önálló állami jogrend létesítése körül házassági kérdésekben. Az összes javaslatokat maga a kormány és pártja ellenozte éveken át s hogy olvégre mégis felvetette, az a nemzeti párt érdeme.

A mi a polgári házasság kötési formáját illeti, arra nézve az ő álláspontja ismeretes. Erről nem akar beszélni, hanem kéri mibe kerül a kötelező polgáriházasság keresztülvitele az országának? *Teljes felforgatásba a mi alkotmányos intézményeinkben és a magyar közszellemenben.* (Viharos helyeslés.)

A krízis folyamán homály esett a korona azon alkotmányos jogára, hogy a magtanácsosait maga szemelje ki, másrészt visszaéltek a koronával arra, hogy a főrendiház szavazata megmódosíttassók. (Ugy van!) És homály van a korona és a nemzet között, a mióta a jelenlegi minisztérium kormányon van

mert ez a kormány nem tudta a királyt a nemzet igazi óhajaira és kívánságaira nézve felvilágosítani, hanem a saját hatalmi érdekeit mozdította elő s így a félrebrésnek hosszú sorát támasztotta.

Szemere hánnya a kormánynak, hogy egyházpolitikájával munkaképtelenné tette a képviselőházat, esorbát ettett a főrendiház tekintélyén a közszellemen is pusztítást okozott.

A vallási béke fel van duvva a vallásfelekezetek kölesönösen feltökennykednek, a nemzeti kérdés nyugtalanít. Kérdi: vajjon helyesen escelekedett-e a kormány, midőn olyan esökönnyösen ragaszkodott a polgári házasság kötelező formájához?

Nem is a liberálizmus győzött a kormánnyal, sem a nemzet, hanem ellenkezőleg, épen a nemzet vesztett vele, mert a kormány csak a nemzeti aspirációk feladásával tudott győzni. Nem a nemzet győzött, hanem a rideg közjogi konzervativizmus. Es ez nem a 67-iki alap, hanem az ezen alappal ellenkező oddigi praxis fentartását jelenti.

A helyzet igen komoly s most jobban kell, hogy nyilvánuljon a nemzeti akarat, mint valaha. Csoportosítani kell a nemzetet azon párt közül, melynek ő a vezére. A kormány gyöngye, mert agyongyözte magát (derülttség), nem talál minisztereket, se államtitkárokat.

Osszekötő kapesokat kell keresni az ellenzéki pártok között, hogy együttesen lehesse a kormány ellen működni. Ezen összekötő kapes az egyházpolitika nem lehet, mert a király a megszavazott javaslatokat szentesíteni fogja. A törvények életbeléptetése ellen agályai vannak, de nem fog a törvény ellen izgatni, hanem ismét a nemzeti politika terére lép, az igazi szabadelvű politika terére. Ez a politika pedig két ágából áll: Az egyik a magyar nemzet hatalmi állásának megerősítése kifelé, a másik pedig a nemzet belső konszolidálása. Ez a 67-es alapnak nem megváltoztatását, csak tökélyvégrehajítását követeli és a koronának egyértelműségbe hozását a nemzettel. Erre a jelenlegi kormány képtelen, mert ez, hogy egyházpolitikáját keresztülvígve foládozza a nemzet kívánságait és nem tudja a nemzet akaratát sem Bécsben, sem a nemzetiségekkel szemben érvényesíteni

Követeli a közgazgatás központorítását, de csak a magyar nemzeti irányban, továbbá a választások szabadságát és tisztaságát. Minderre azonban szükségos a közvélemény visszatérése az egyházpolitikától s megisztitása a kormány által meghonosított korrupcióitól.

Azzal végzi, hogy a nemzeti politika terén tanusított tántoríthatatlanság volt élete disze, büszkesége oddig is s ez lesz ezután is. (Hosszantartó éljenzés.)

Délután 2 órakor 300 toritökü lakoma volt a városba udvarán, melyen Konecz apátplebánus lendületesen felköszöntötte Apponyit, ki erre hosszabb beszéddel válaszolt. Folkösöntöket mondtak még: Bathó János, Horánszky Nándor, (Jászberényre) Kováts Albert, Acsády Ignác, Günther Antal stb. Apponyi és kísérei este visszautaztak a fővárosba.

A zágrábi érsek székfoglalása.

Zágráb, jul. 8. (Saját tudósítónktól.)

Tegnap este nagy féklýsmeret volt az új érsek tisztelőtöre, kik lelkes beszédben hangoztatta a délszláv népek szabadságát. Befojező szavai voltak: „Legyünk egyetértők, ne forgácsoljunk szót erőnket és akkor a diesőség és győzelem nem fog elmaradni.“ A beiktatás ma reggel 9 órakor volt. Szorongásig megtelt a dom három hajója. Jelen voltak K h u e n Héderváry horvát bán, Josipovich miniszter, Berchtolsheim br. hadtestparaucnok s a többi. U r e v á kanonok

a kinevezést és a titkos tanácsosi címéről szóló okmányt, Schenapp kanonok pedig a pápai megerősítést, olvasták fel horvát és latin nyelven. Ezután Posilovics latin beszédet intézett a papsághoz, mely után az új érsek sorba csókolta Strossmayer és Drohobocky püspököket és az egész papságot. A eskücsere után ünnepélyes misét mondott, melynek végével Strossmayer intézett hozzá klasszikus latin beszédet, melyben szívére köti a horvát kath. egyház és nemzet ügyét. Ezután az érseki palliumot tőlük Posilovics vállára és ebben tette le a büszgei fogadalmat a pápa iránt, mely után kiosztotta első főpásztori áldását. Felolvasták meg a pápai brevét, melyben teljes bucsu engedélyeztetik.

Délután két órakor 300 terítékű díszebédet adott az érsek.

Posilovics érsek, mint hírlík, a küldöttségek fogadásánál arra kérte a főispánokat, hogy hassanak oda, miszerint a polgári házaszász behozatala Horvátországban megakadályoztassék.

Az anarchisták.

Madrid, jul. 8. (Ered. távirat.) Az anarchisták elnyomásáról szóló törvényt elfogadták. St.-Ló-ban három anarchistát fogtak el, kik Ceuta-ból jöttek és a Cosarío-féle összeesküvésben résztvettek.

Róma, jul. 8. (Ered. távirat.) A „Róma” című lap szerint a rendőrség Palermóban anarchista összeesküvést fedezett fel, melynek célja volt Palermo befolyásos embereit meggyilkolni.

A kolera terjed.

Sz.-Pétervár, jul. 9. (Ered. távirat.) Junius 31-től jul. 7-ig itt 141 betegedés és 52 haláleset fordult elő. Jun. 4-től pedig 30-ig a kormányzóságokban 423-en betegedtek meg és 177-en haltak el kolerában.

Városi és megyei hírek.

Dr. Steiner Fülöp megyés püspök ma József főherceg családjának látogatására rövid időre Alesuthra utazott. Alesuthról Székes-Fejérvárra tér vissza s innen legközelebb teósi birtokára, megy, hol a nyarat fogja tölteni.

Az alesiuthi udvarról. Klementina hercegnő, Klotild főhercegnő anyja, mint alesiuthi levelezőnk írja, onnan a mult esütörtökön egy heti tartózkodás után Ebenthalba utazott. Ugyanazon a napon József Ágost főherceg és neje Augustia főhercegnő nagyanyjok látogatására Alesuthra érkeztek, honnan egy napi tartózkodás után ismét visszautaztak Pozsonyba. József főherceg július 4-én befejezte katonai szemléjét s most Alesuthon időzik családjá körében. Tegnap, vasárnap Klotild főhercegnő születésnapja volt, mely alkalommal a kastély kápolnájában ünnepélyes szent mise tartott Te Deummal. A Te-Deumon a főhercegi családnak Alesuthon időző tagjain kívül jelen voltak a főhercegi tisztikar összes tagjai Libits Adolf királyi tanácsos és jószágigazgató vezetése mellett, a községi előjáróság és nagyszámu hívek. —

László főherceg tegnapelőtt, szombaton Dobner főhadnagy kíséretében Alesuthra érkezett szülei látogatására s tegnap ismét visszautazott a fővárosba.

Személyi hír. H. dr. Zichy János több hetet töltött apósának, Zichy Géza grófnak tetélteni birtokán Biharmegyében, tegnapelőtt hosszabb tartózkodásra visszakerkezett Nagy-Lángra.

Katonai szemle. Hubert Endre vezérőrnagy a mult héten néhány napig Sopronban időzött, hol a honvédséget inspicálta.

Az osztrák igazságügyminiszter Csákváron. Csákvári levelezőnk írja nekünk, hogy Esterházy Miklós Mórle grófnak jelenleg igen előkelő vendége van. A napokban érkezett ugyanis oda többnapos tartózkodásra Sejhönborn Ervin gróf osztrák igazságügyminiszter s a grófi kastélyban szállott meg. Az osztrák miniszter nagy rokonszenveivel viseltetik Magyarország iránt s különösen szereti a magyar dalokat, a minék tegnap este újabb bizonyítékát adta. A csákvári róm. kath. dalgyűléslet ugyams szerenádokkal lepte meg Esterházy grófot és vendégét. A dalgyűléslet a kastély előtt több magyar dalt énekelt, oly szépen, hogy Sejhönborn gróf több ízben tapsolt. A gróf még néhány napig marad Csákváron s idejét Esterházy gróf társaságában vadászattal tölti.

Munkásgyűlés városunkban. Lapunk mult számában említtük, hogy néhány iparos segéd f. hó 8-án d. e. 9 órára a „Ponty” vendéglő helyiségeiben gyűlést hítt össze; a gyűlés tárgysorozata a következők volt:

- 1) A munkások helyzetéről.
- 2) Mit kell tenni a helyzet javítására.
- 3) Indítványok.
- 4) Az önképzőkör újbóli megalakítása.

E gyűlésen a városi hatóság részéről megjelent Seidel Lajos rendőrfőkapitány, Weber Gusztáv és Kovács Lajos kerületi biztosok. A gyűlés iránt élénk érdeklődés mutatkozott, mert a kitűzött időre több mint 100-an jelentek meg.

A gyűlést hosszas halogatás után — miután a megjelent munkások látták, hogy a hatóság erősen van képviselve — Stern Herman nyitotta meg, s a gyűlés vezetésére egy elnöknek megválasztását hozta javaslatba. A jelen voltak Szalai Pál iparost választották meg, ki is elnöki székét elfoglalva felhívta a munkásokat, hogy a tárgysorozathoz hozzá szóljanak. — Erre több felszólalás történt, melyek között igen érdekes volt Fenezőle budapesti iparos segéd beszédje, mely erősen szocialistikus szagu volt. Végre is abban állapodtak meg a munkások, hogy önképzés, tanulás, s egymást anyagi és szellemi gyámolítása végett egy *munkás önképzőkört alkottanak*. Az alapszabályok kidolgozására nyomban egy bizottságot választottak meg, melynek tagjai: Schrödling Jakab, Porlaky Dániel, Telhel Béla, Tokai János, Hegedüs Elek, Szabó József, Vithouleitör Ede, Reicha Károly, Szalai Pál.

A gyűlés példás rendben folyt le, eredménye egy üdvös intézmény kezdeményezése lett s azzal záródott be, hogy Szalay elnök köszönetét fejezte ki a jelen voltak nevében Seidel Lajos rendőrfőkapitány tapintatos bánásmódjért.

Értesüléseink szerint ezen gyűlés a helybeli iparos gazdálkodnál nagy ellenszennel találkozott, a mennyiben nagyon sok iparosmester a náluk munkában levő a gyűlésen megjelent segédekkel elbocsájtotta.

Gyermekrablási kísérlet. Tegnap délután 5 és 6 óra közt a Vásár-tér

S. sz. a lakó Rieder Dezső kir. járásbírósi tisztviselőnek Gyula nevű 6 éves fiát és az ugyan azon házban lakó özvegy Tenczernek Erzi nevű 5 éves unokáját egy csavargó azon igérettel, számukra barackot vesz, az ugnyevezett „Bárány vendéglő” előtti áruló kofához esalta, s tényleg vett is nekik egy-egy krajcárért barackot. Ekkor elbocsájtotta őket az igérettel, hogy csak menjenek most haza és várjuk meg őt az utcán, majd 6 fog részükre fagylatot vonni. A gyermekek az igérettel teljesítő csavargót, mit az utcán meg is vártak, ki egy fél óra mulva ment el értük. Ekkor a kis Eszti két karjába vette, a hat éves Rieder Gyulát pedig a kezénél fogva vezette, s mindkettővel betért a Bárány vendéglő közönséges ivó szobájába. — s mindkét gyermeket pálinkával itatta, — úgy, hogy azok teljesen elkábulnak. — A kis Gyulának édes atya haza térve gyermekeit kereste, ezt azonban csak erős nyomozás után találta meg az illető csavargó kezei közt este 8 óra után. — Rieder a csavargót kérdőre vonta, mire az habozva csak annyit mondott, hogy ő a gyermeket egyáltalán semmit sem akart tenni. Rieder azonban nem hitte ezt és a városházára kísérlette a csavargót, kit a rendőrség kihallgatás után csak ma délelőtti bocsájtott el. Rieder Dezső ezt megtalálva, az esetet feljelgette a kir. ügyészségnek. Várjuk az ügy lebonnyolását.

Éjjeli garázdálkodás. A mult éjjel 2—3 óra között négy ismeretlen ember, köztük egy baka egy rozshírű házból házból átmszótt a vásártér S. sz. ház udvarába. Ott életveszélyes fenyegetések közt arra kényszerítették a kocsis, hogy nyissa ki nekik a kaput. A kocsis eleinte vonakodott ezt tenni, mikor azonban a baka kezében egy vörös huszár altiszti kardot pillantott meg s az egyik polgári agyén kezében is huszár kardot látott, ki-nyitotta a kaput, mire a négy ismeretlen garázdálkodó gyorsan elmenekült. Nyomban utánuk még hatan-nyolcan ugrottak át a kerítésen s yelők üldözöbe a menekülteket, kikkel az éj folyamán alkalmasint verkedtek.

Iskolai segély megtagadása

A székesfehérvári izraelita hitközség f. évi február 22-én azon kérelemmel fordult, hogy az általa fenntartott elemi iskola tanügyi szükségleteire 600 frt évi segélyt adományozzon. A tanács azzal torjesztette a kérelmet a közzgyűlés elé, hogy tekintettel arra, hogy a város a kor igényeinek mindonekben megfelelő közös iskolát tart fenn s így a felekezeti iskolák fenntartása a városban nélkülözhetlen szükséglet nem képez, a miét a kérelmet teljesíthetőnek nem találja. — A várost törvényhatósági bizottságra folyó évi ápril 30-án ez ügyben a tanács előterjesztését magáévá tette s a községet kérelmével elutasította. Ezen határozat ellen a hitközség folyó évi május hó 25-én felebbezést a vallás- és közoktatásügyi ministerium a beadott felfolyamodást a tanács határozatában foglalt indokok alapján visszautasította s ezt a város közönségével a mai napon tudatta.

Eljegyzés. Cséh Lajos, mezőszathi kir. járásbírósi végrehajtó eljegyezte Moórón özv. Reicha Károlyné kedves leányát Mariskát.

Felhőszakadás. Tegnap délután táncmulatság lett volna a kies péthi fürdőben, melyre falragaszok utján hívatott meg Székesfejérvár és Veszprém közönsége. De hát ember tervez, Isten vezér. Déli 1 órakor megeredtek az égrnek csatornái és kősz estig szünetnélkűt szakadt az eső, mely nemcsak a learatott gabonában tett nagy károkat, magával ragadva fákat, köveket és más mozdítható tárgyat, hanem elmosta a mulatni vágyó ifjúság tánkedyét és elvitte a vendéglősnek izletes ételjebe és italjába vetett legszebb reményeit is.

— **A csákvári kath. legényegyesület** tegnap, vasárnap este a grófi angolkert mellett vendékvil szikortul mulatságot rendezett, melyen Csákvárnak mondhatni összes intelligenciája vett részt. Az iparosokból álló kath. énekkar több dalt adott elő, s tüzijáték is volt. A mulatság hajnalig tartott és 100 forintot jövedelmezett a legényegyesületnek.

— **Gyűjtőgató mozdony.** Dunaadonyi levelezőnk írja nekünk: A napokban a Szaboles községhez tartozó Kamill-major nevű gazdaságban a budapest-pécsi vasúti vonal mentén fekvő buza és árpavetést az ott elhaladó vonat mozdonyából kiömlő szikrák felgyújtották s mintegy ötholdnyi termést pusztítottak el. A tűz oltatása s tovarajdósának megakadályozása közben még egy hold termést érték telenné. Az elpusztult gabona Zichy Nándor gróf tulajdonát képezte, a kár összesen 332 ft 50 kr-ra rug.

— **Tűz.** Eresiről írják nekünk, hogy ott Verlies Györgyszérus kortjében több kazal közelében ismeretlen okból tűz keletkezett, mely csakhamar két kőcsi szénát és három kőcsi csalamádét hamvasztott el. A nyomban ott termelt tüzoltóknak hamar sikerült a tüzet eloltani, a milhez még azon szerencsés körülmény is hozzájárult, hogy teljes szélcsend uralkodott.

Különlék.

— **Széchenyi Károly gróf ügye.** Sopronból jelentik, hogy az ottani törvényszék végleg elrendelte Széchenyi Károly grófnak gondnokság alá helyezését. A törvényszék elhatározásának alajul szolgál az országos közegészségügyi tanács véleményes jelentése, mely a budapesti és bécsi elmegyógyászok véleményét helyben hagyta mely szerint Széchenyi gróf örült.

— **Óriási strájk.** A chicagói strájk, melyről már megemlékeztünk, s a mely már véres utcai harcokat vont maga után, óriási mérveket kezd ölteni. Chicagóban a strájkolók száma meghaladja a 100,000-et s ezzel a tömeggel szemben a csak 150 főre menő szövetségi katonaság szinte tehetetlen. A strájkolók irtózatossá pusztítást visznek véghez. Mogtámadják s feltörrik a raktárakat, felgyújtják a vonatokat s egy vasúttársaságnak mintegy 1,200,000 dollárra rug, kárt okoztak. A mult hét végén a szénhiány miatt a chicagói gyárak háromnegyed része kénytelen volt beszüntetni a munkát. miáltal 100,000 ember munka nélkül maradt. A strájk az egyesült államok északi és keleti részeire is átterjedt. Kaliforniában nyílt felkelés van. A lakosság kilencötöd része rokonszenvez a strájkolókkal. Mindenki viseli a strájkolók jelvényeit. A sacramentói milícia vonakodik megtámadni a munkásokat. San-Franciscóban a tömeg tetseése közt. proklamációkat olvastak fel, melyekben közlik ama századok neveit, melyek nem akarnak kivonulni. A sacramentói strájkolók a miliciáktól tiltényeket kapnak, felfegyverkeznek és gyakorlatokat tartanak.

— **Mogint robbanás Karvinban.** Karvinból újabb katasztrófa hírért jelentik. Szombaton délelőtt 9 óra 30 perckor a Károly-tárnában a durranó-gáz felrobbant s az előtárnával szomszédos irodahelyiségben óriási pánikot okozott. A robbanás — melyet valószínűleg egy gyufa meggyújtása okozott — ugy történhetett csak meg, hogy az ezen elzárt tárnában összegyűlemlett gázok a falon átszivárogtak. A detonáció óriási durranással járt és Szamek felügyelő, valamint más-három emberen, részben súlyos, részint könnyebb égési sebeket ejtett. A robbanás által keletkezett jűzet sikerült eloltani, azóta pedig az elzárt tárnákba vezető bejárásokat szigoruan őrzik. A Tiefbau-tárnában folyó munkálatokat a kitűdülő gázok miatt félbeszakították.

— **Börzemorál.** Schwartz Dániel a békésandrászi takarékpénztár aigazgatója a Körösbe ölte magát, mert 40,000

frtot vesztett a börzén. — Valóban jellemző az az eset, mely szombaton adta elő magát a budapesti börzén. A börziánerek ugyanis irtózatossá lármá közepette kiszorították, majd hogy ki nem dobták a középületből egy Farkas s nevi rondes börzéletgatót. Miért? Mert Farkas vezette Teres Géza földbirtokost és a rendőrséget az öngyilkossá lett Lóry Jenő bankár üzemleimnek leleplezésére. Ugy látszik, a börziánerek között még erősen divik az a közmondás, hogy „varju nem vájja ki varju szemét”. — A Lóry ellen tett feljelentések száma már megközelelti a háromszázat.

— **Egy rablóvezér diadalutja.** Egy olasz újságból olvassuk a következő furesa históriát: Sassariban Sardinia szigetén nemrég nagy ünnepélyekkel és óvációkkal fogadtak egy volt rablóvezért, a ki 27 esztendei gályarabság után most szabadult ki. A község lakói postakocsit küldtek elébe a vasutállomáshoz, a melyet banderium fogott körül. Az uton százan és százan tolongtak közelébe, hogy üdvözöljék és kezet szorithassanak vele. Napokon keresztül egymásnak adták aajtaja kilinesét a látogatók. Mindez a hatóságok szeme előtt történt... az új Olaszországban.

— **Halálra ítélt gyilkosok.** A szatmári törvényszék Franc Pált négyrendbeli, a kolozsvári törvényszék pedig Fodor Onucot kétrendbeli gyilkosság miatt kötéláltali halálra ítélté.

Irodalom és Művészet.

— **Vidéki hírlapirodalmunk.** Kemény Ödön fumei hírlapíró egy „Magyarország vidéki hírlapjai és hírlapírói” című munka összeállításán dolgozik, mely munka hazánk összes vidéki hírlapjait, s hírlapíróit, azok történetét, illetve életrajzát és működését fogja tárgyalni. A mű az ezredéves ünnep alkalmára készül s érdekes világitást fog vetni vidéki hírlapirodalmunkra.

— **A vidéki muzeumok érdekében.** Az országos muzeum és könyvtárbizottság, melynek elnöke Szöllő Kálmán és Andrássy Tiivadar gróf, titkárja Szmracsányi Miklós és Porzsoló Kálmán. Eötvös Loránd báró közoktatási miniszterhez emlékiratot terjesztett föl, a vidéki muzeumoknak és nyilvános épületeknek, képekkel és szobrokkal való rendszeres gyarapítása tárgyában. A terjedelmes memorandum megalmitván, hogy Franciaország évenként 8,000,000 s a kis Belgium 1,600,000 frankot fordít művészeti célokra, Magyarország ellenben csak 19,000 frtot, végül arra kéri a minisztert, hogy a vidéki muzeumoknak képekkel és szobrokkal való rendszeres gyarapítására Franciaországban és Belgiumban régóta követelt gyakorlat szerint állandó alapra fektesse s annak megkezdése céljából az ezredéves kiállítás alkalmára legalább 100,000 frtnyi összeget megrendelésekre és vásárlásokra fordítson; egyszersmind az összes törvényhatóságokat hívja fel, hogy muzeumai s illetőleg nyilvános épületeik számára megrendelés vagy vásárlás útján szerzendő szobrokra vagy képekre megfelelő összeget szánjanak, mely felhívásban kilátásba helyezné azt, hogy a nagyobb áldozatra hajlandó törvényhatóság egyszersmind az állam nagyobb hozzájárulására s annál becsesebb műre tarthat számot; a törvényhatóságoknak szabadságára volna bízható, hogy valamely helyi vonatkozású történeti mozzanatot, vagy valamely történeti nevezetességet helyet jelölhessenek ki, melynek megörökítését első sorban óhajtják. Végül abban afelhívásban melyet e javaslat elfogadása esetén a törvényhatósághoz intézne a milleniumi kiállításra várt áldozatközség fokozására szolgálna az is, ha a miniszter előre kilátásba helyezné a vidéki muzeumoknak ily alapon való rendszeres gyarapítását.

Közgazdaság.

Cukorgyár Fejérmegyében.

Megirtuk annak idején, hogy Fejérmegyében cukorgyárat akarnak építeni. Az ügy élén Fiáth Miklós báró főispán állott, kinek elnöklété alatt több értekezlet is tartott, melyeken megyei gazdasági életünk számos szerepvivő tagja vett részt. A terv eleinte az volt, hogy a gyárat városunk közvetlen közelében, Szabad-Bathányban állílják fel. Ehhez már meg is volt minden: az akarat, a lelkesedés, a telek, az ügy élén, melyet egy fővárosi pénzügyes adott volna. Csak egy hiányzott: a répatermelésre szükséges föld, illetőleg annak megállapítása, hogy a répatermelővel mekkora időtartamra kötéssék meg a szerződés. Azóta két hónap folyt le. Most ismét felmerült a cukorgyár ügye, de Szabad-Battyán, ugy látszik elejtették, mert egy kissé lejjebb mentek és Polgárdin akarják a gyárat építeni. — A polgárdi cukorgyárra is megvan körülbelül minden: az ügy élén a főispán áll, a gyár helye megvan, pénzügyi oldalra is rendbe van hozva, sőt a szabadbattyáni gyárnál fölmerült kérdés is megvan: t. i. még nincs meg a répatermelő föld. A gyárnak évenként 5000 hold répatermésre volna szüksége, s erre nézve még nincs meg az egyezkedés a földbirtokosokkal.

A gyárnak létesítése sok tekintetben nagy előnyökkel járna megyénknek nézve. Egy új iparágat honosítana meg nálunk, okszerű kezeléssel mellett egy új és szépen jövedelmező kereset ágat nyújtana a kis és nagy földbirtokosainknak és emelne megyénknek áru forgalmát, feltéve természetesen, hogy a termelendő cukor elhelyezéséről jó eleve gondoskodva van. Ezért kívánatosnak tartjuk, hogy a gyár menel elsőbb létesüljön, mert attól tartunk, hogy ha az ügy vezetői nem esnek túl az értekezleteken, s nem lépnek a tettek mezejére, egy szép napon arra óbredünk, hogy a gyár helyét még lejjebb, a megye határán kívül tolták. A sok értekezlet már sok jó ügynek megölője volt. Fiáth báró főispán tudunkkal mindenképpen azon van, hogy a gyár létesüljön. Most hogy a gyár helyéről és pénzügyi oldaláról gondoskodva van, csak egy maradna hátra: a megegyezés a répatermelővel. — Mi azt hisszük, hogy ez a megegyezés megyénk közgazdaságának jól felfogott érdekében hamar fog létre jönni.

— **Rossz buzatermés.** A földmívelési miniszterium legutóbb kiadott hivatalos jelentése 15—16 százalékkal kevesebbre becsüli Magyarország idei buzatermését, mint tavaly volt. Azok a sokszor kiszinezett, célzatosan kolportált tudósítások telát elég szomorú, hogy ide devalválódtak. Mi azt hisszük, hogy a keveslet, a mi majd csak a esépléskor tűnik ki, 20—25 százalék lesz. Ilyen óriási úszeggel arat az idén kevesebet a magyar gazda mint tavaly, s az értékesítésen veszít a tavalyi árakhoz képest másik 10—15 százalékot. (H-K)

— **Az agrár-politikai tóren** egy felette fontos mozgalom indult meg legutóbb Németországban. Tekintélyes földbirtokosok és gazdasági egyesületek az irányban tettek lépéseket, hogy a gazdák adója a hadseregnek szükséges mennyiségekig, gabonában legyen fizethető. Az ezme és érdekében kifejtett mozgalom mindenesetre figyelmet érdemel.

Előfizetési felhívás.

A júliusi évnegyed küszöbén teljes bizalommal fordulunk a nagy közönség józanabb részéhez, hogy lapunk becses támogatását és szélesebb körben való terjesztését kérjük.

Talán sohasem volt idő, melyben katolikus lap pártolását több joggal kérhetnők, mint ma. A ki egy kevésbé ismeri a történelmet, vagy a jelen politikai és társadalmi viszonyokat csak némi józansággal elemezi, észre kell vennie, hogy a vallástalanság szomorú drámája óriási lépésekkel halad azon válsághoz, mely nemzeteket rázkódtat s államokat sodor a pusztulás örvényébe. Hogy társadalmunk lázbeteg, elárulják a nyugtalanság, az elégedetlenség minden oldalán, a kormányformák átalakítására törő lázas iparkodás, minden állapotnak ideges ujra szervezése melybe már a vallás örök igazságai is bevonatnának. A liberálisnak hazudott, vallástalan, szédelgő áramlat, a mint a törvényt istentagadóvá tette és a pozitív hitet nem csak a kormányzásból, de újabban a család szentélyéből, nevelési rendszerével egyes emberek lelkéből is kitépi épen azon fokban metéli szét az emberi szenvedélyek fékét, melyet rendes járásban tartani egyedül a vallásosságból eredő engedelmisség, erény és önfeláldozás képes.

Előttünk az erkölestelenségben ledőlt Róma romjai, előttünk a majmolásig utánzott francia nemzet, hol ugyanazon esztelenségek által ver gyökeret a forradalom, lázadás, anarchia, királygyilkosság, szocializmus, mely az óhajtott köztársaság fejét is bombával, gyilokkal fogadja — ugyanazon esztelenségek folytán, melyet a mi erőtlén nemzetünk meg gondolatlanul akar átvenni.

Itt az ideje, hogy felnyissuk szemünket és megállítsuk ezt a

szédelgő rohandást és visszatérjünk a keresztény társadalom, erkölcsi rend és józan haladás alapjaira.

A „Fejérmegyei Napló“ teljes erét e szent és nagy élnak szenteli. Nem kiméltük a küzdelem fáradságát: lelkese-déssel, szeretettel autogattuk a józan haladás útját; bátran, igazsággal, lelkiismeretesen övttük a rombolás embereit, az egyház és az annyira szükséges vallásosság letiprásától.

A „Fejérmegyei Napló“ bátor hangja talán a jobbak előtt is feltűnt, mert eddig csak elhatárolódott elleneink nagy hangját szokta meg a közönség, az igazság mindig féltékenyen húzta meg magát. Igazol bennünket a legújabb szomorú állapot. Láthatjuk, hogy minden erőnkre, bátorságunkra szükség van, ha azt mi még el nem vettük, megmenteni akarjuk.

A józanabb elem, különösen a magyar katolikuság ébredése összetartása tovább egy napig se halasztható, melynek első feltétele a kath. hírlapok támogatása és újak alapítása. Lapunkon kívül alig van még két-három megbízható ujságunk.

Joggal kérjük tehát a „Fejérmegyei Napló“ hazafias lelkes támogatását az egyház és haza jövőjének érdekében. Lapunk ezután is bátran jár elő az igazság bátor küzdelmében, de annak sikere minden esetre attól függ, vajjon minő lelkesedéssel követik?

A „Fejérmegyei Napló“ körül a politikai élet oly kitűnő publicistái és szerepvivő egyénéi sorakoznak, a minőre a vidéki hírlapirodalomban eddig példa elő nem fordult; és épen ezért közleményei a politikai élet irányadó forrásaiként tekintetnek.

A „Fejérmegyei Napló“ teljesen kiküszöbölte hasábjairól a vidékies hangot

és a feltűnési viszketeget, de azért szerkesztése élénk és változatos, a mi mindennütt tetszésre talált. Politikai és közgazdasági cikkei, hírvonalai és tárcái mindazt felölelik, a mit a közönségnek tudni szükséges, hasznos és élvezetes. Távirataiban és legújabb tudósításaiban pedig lépés tart a napi sajtó értesítéseiével.

A „Fejérmegyei Napló“ egyszerűsége a legolcsóbb vidéki lap mely pótolja a napilapokat. — **Előfizetési ár:** egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., és havonként 50 kr.

Megjelenik hetenkint háromszor: hétfőn és szombaton este és csütörtökön délelőtt.

Az igazság és keresztény ügy nevében bizalommal kérjük a magyar közönséget lapunk lelkes támogatására és terjesztésére.

Az előfizetési pénzek a lap kiadóhivatalához küldendők. (Sz. István tér 1. szám.)

Székesfejérvárott, 1894. Szent Péter és Pál napján.

A „Fejérmegyei Napló“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Eladó szőlővesszők.

Fajtiszta, peronosporamentes sima és gyökeres csemege és borfaj szőlővesszők mintegy 70 fajban valamint amerikai vesszők és ezekre eszközölt sima zöldoltványok jutányos árban kaphatók Bedő József jegyzőnél Esztergom-Szent-Györgymezőn. Kivánatra árjegyzék bérmentve küldetik.

Balatontavi gőzhajózási menetrend.

Érvényes 1894. június 1-től.

Siófokról Balaton-Füred felé:	Reggel 9 óra 5 percekor indul, Siófokra érkeznek 10 óra 5 perc.	Boglárról indul d. u. 4 óra 15 percekor Révfülöpre érkeznek 4 óra 50 perc Badacsonyba érkeznek 5 óra 40 perc d. u.
Reggel 8 órakor indul, Balatonfüredre érkeznek 9 órakor.	Este 6 óra 15 percekor indul, Siófokra érkeznek 7 óra 15 perc.	Badacsony, Révfülöp, Boglár felé:
Délelőtt 11 óra 10 percekor indul, Balatonfüredre érke. 12 ó. 10 p. du.	Boglár, Révfülöp, Badacsony felé:	Badacsonyról indul reggel 7 óra 45 p. Révfülöpre érkeznek 8 óra 40 perc Boglárba érkeznek 9 óra 10 perc d. e.
Este 8 órakor indul, Balatonfüredre érkeznek 9 órakor.	Boglárról d. e. 10 órakor indul, 10 óra 25 percekor Révfülöpre érkeznek,	Révfülöpről indul 10 óra 30 perc d. e. Boglárba érkeznek 11 órakor.
Balaton-Füredről Siófok felé:	Boglárról déli 12 óra 15 percekor indul Révfülöpre érkeznek déli 12 óra 50 p. Badacsonyba érkeznek d. u. 1 óra 40 p.	Badacsonyról indul 2 óra 15 p. d. u. Boglárba érkeznek 3 óra 15 p. délután

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdájában Székesfejérvárott.